

STRŽP V+VI+VII+VIII+IX+X+XI+XII

Posamezna
štev. Din 2'—

List izhaja
vsakega 1. in
15. v mesecu

Naročnina
letno 30 Din

Uredništvo
in uprava:

Ljubljana,
Miklošičeva 5

Uradne ure
od 11—12 dop.

Ček. r. Straža,
Ljublj. 16.790

Štev. 13.

Ljubljana, 1. aprila 1936

Leto II.

Dogodki na naši univerzi

Redno delo se na naši univerzi v drugem tečaju še ni začelo, to pa po zaslugi drzne levičarske skupine marksistov in komunistov na tehniki, ki je hotela za vsako ceno vsiliti celi univerzi štrajk, oziroma pregovoriti akademike vseh fakultet, da bi se na javnem zborovanju na univerzi izrekli za štrajk. Kot pretvezo za splošni štrajk na univerzi je ta skupina vzela tehnično uredbo in borbo za odpravo šolnin in taks. Meddruštveni odbor, ki je sestavljen iz zastopnikov strokovnih društev vseh fakultet, je predlog za štrajk odklonil s 7 proti 3 glasovom. Zato ga je ta skupina skušala na zborovanju vseh akademikov na univerzi 20. marca z demagoškim hujskanjem izsiliti. Gospod rektor Samec je na tem zborovanju razborito in temeljito dokazoval, da ni nobenega razloga za splošni štrajk in da se sprememba tehnične uredbe itak pripravlja. Predvsem pa je poudarjal, da ima sedanja tehnična fakulteta to prednost, da garantira ljubljanski tehniki vse dosežanje oddelke.

Toda strastna, apriorno za nemire in za štrajk že odločena skupina je hotela s političnimi in demagoškimi frazami vendarle izzvati demonstrativno proglasitev štrajka, a to se ji ni posrečilo, ker so katoliški akademiki kompaktno odklonili ta vsiljen štrajk ter zahtevali redno delo na univerzi.

Pendarili so, da se zadnja leta marksisti in komunisti stalno vznemirjali našo univerzo s hujskanjem na štrajk in to iz najrazličnejših in tudi nestvarnih razlogov. S pametnim in požrtvovalnim mirnim delom je vprav katoliška akademska mladina že od nekdaj delovala za dobrobit naše univerze, in če bi bila sledila hujškaškim in razdirajočim geslom levičarjev, bi danes bržkone naša univerza bila že okrnjena.

Štrajk se vsled tega ni mogel proglasiti, pač pa so 21. marca levičarski elementi z brutalno silo, z vpitjem, s suvanjem in pretepanjem onemogočili redno delo na univerzi. Da bi se univerza ne onečastila, so se katoliški akademiki raje umaknili in prosili rektorja, naj on podvzame vse korake, da se redno delo zopet prične. Isto se je ponovilo tudi dne 24. marca na univerzi.

Pri tej priliki opozarjamo na svobodoljubnost, demokracijo in širokogrudnost, kakor so jo prakticirali marksisti in komunisti s pobalinskim in divjaškim vedenjem na zborovanju in ob drugih prilikah. Ako velika večina akademikov hoče

redno nadaljevati svoje delo na univerzi, s kakšno pravico jim to temni in razdirajoči elementi branijo? Na lastne oči smo mogli videti, kakšno svobodo bi doživeli v levičarskem in komunističnem režimu. Prav vsled treznosti in preudarnosti katoliških akademikov ni prišlo do nikakih večjih nemirov; dejstvo je samo to, da se vsled zlobne, nasilne akcije levičarjev predavanja niso mogla vršiti.

Neizmerna potrpežljivost g. rektorja in univerzitetnih oblasti, mirna hladnokrvnost katoliških akademikov, je doslej to zlobno igro podtalnih elementov prenašala.

Istočasno, ko so nemirni razgrajči preprečili mirno delo na univerzi, so njihovi odposlanci v Beogradu pri ministrih skušali predstaviti svoje zahteve in opravičevati svoje postopanje.

Po povratku teh odposlancev se je sklicalo spet zborovanje na univerzi dne 27. marca, o katerem so katoliški akademiki že vnaprej vedeli, da bo končalo z demagoškim hujskanjem za štrajk. Zato so se katoliški akademiki zbrali istega dne na posebnem zborovanju v hotelu Union, tam razkrinkali demagoško igro levičarskih elementov in z vso odločnostjo odklonili štrajk.

Obenem je protištajkovski odbor, ki je bil sklican na zborovanje, poslal rektoratu sledeče resolucije:

★

Akademiki ljubljanske univerze, zbrani na zborovanju, ki ga je sklical protištajkovni odbor, ugotavljajo:

1. Da obstojata na univerzi dve skupini z diametralno različnimi pogledi na borbo za potrebe univerze in za pravice akademske mladine: Prva marksistična, pod vodstvom komunističnih akademikov, ki od časa do časa zberejo nekaj resničnih potreb in zahtev zato, da z njih mečjo in za njimi varno kriti ustvarjajo na univerzi ugoden teren za svoje politične svrhe; v ta namen venomer pod najrazličnejšimi pretvezami šolnin, Sremske Mitrovice, univ. knjižnice, tehnične uredbe, univ. avtonomije itd. vznemirjajo univerzo z »masovnimi akcijami« (številna zborovanja, predlogi za štrajk itd.).

In druga, katoliška, ki vzporedno z borbo slovenskega ljudstva in njegovih voditeljev za pravice slovenskega naroda nenehoma stoji v

UNIVERZA

Debatni večer Danice. Dne 10. marca je priredila Danica zanimiv gospodarsko-finančni debatni večer. Vodil ga je g. Avsenek, ki je odgovarjal na stavljena mu vprašanja. Prvo tako vprašanje je odnos industrije do zunanje politike. G. predavatelj je na kratko orisal pomen in važnost industrije sploh, naznačil njene dobre in slabe strani, nato pa je govoril še podrobneje o vojni industriji, petroleju in sankcijah. V zunanji politiki igra važno vlogo borba za industrijske surovine, boj za trge, vojna industrija (petrolej, kovinska in kemična industrija). Danes je nad vse važen petrolej. Okrog petroleja se vrši velika vojska in še več diplomatskih ter finančnih bojov, ker je 1. zelo malo petrolejskih virov, 2. ker zahteva velike investicije in mal obratni kapital, 3. ker je zaenkrat vsaj praktično nenadomestljiv za zračni, vodni in zemeljski promet in to ne samo kot gonilno sredstvo, temveč prav tako kot sredstvo za mazanje strojev. Za pridobivanje in prevažanje petroleja obstojajo danes sami veliki koncerni (Standard oil, Vakuu oil, Deterding (vsi ameriški), Anglo-petrol (angleški) in boljševiški koncern. Petrolej bi pa zgubil svoj pomen, ko bi kemija lahko v zadostni meri proizvajala umetna gonilna in pa mazalna sredstva (za stroje in vozove) ter vsled nesigurnosti eksplozijskega motorja (motor bi se dal bržčas na večje razdalje umetno ustaviti). Drugo vprašanje, ki ga je obdelal g. Avsenek, je razmerje med avtonomijo in financami. To vprašanje se da najlažje rešiti, ako se določi delokrog finančnega ministra. Fin. minister 1. predpisuje davke, 2. vodi kreditni sistem, 3. ustvarja valuto in usmerja devize, 4. vodi državna podjetja (monopole), 5. bori se proti velikim izdatkom. Kaj more odstopiti posameznim podrejenim samoupravnim edinicam, n. pr. banovinam, je v glavnem politično vprašanje. Lahko jim odstopi zelo mnogo, lahko pa tudi bore malo. Tretje važno vprašanje, ki ga je obrazložil g. predavatelj

na tem večeru, je odnos kreditnega sistema do gospodarstva. V kapitalističnem družabnem redu kreditni sistem regulira odnose med upnikom in dolžnikom ter priznava svobodo in nedotakljivost privatne pogodbe. Vendar pa to v zadnjem času ne drži, ker se nedotakljivost privatne pogodbe z višjimi odredbami neštokrat lomijo (vlagatelji n. pr. ne morejo dvigniti iz bank in hranilnic svojega denarja). Komunisti so v začetku rohnili proti kreditu, pozneje so ga teoretično priznali, sedaj pa ga že praktično izvajajo med državnimi podjetji (karteli, trusti, monopoli, zadruge) in državnimi bankami, nadalje pa med zasebnikom in državo (državna posojila) in med državnimi podjetji ter privatniki; pač pa še država ne štiti kreditnih pogodb med privatniki in privatniki. V bodočem korporativnem sistemu bo bržčas moralo biti priznано načelo svobode in svetosti pogodbe med upnikom in dolžnikom toda s predhodnimi omejitvami (in ne naknadnimi kot danes) glede višine, obresti, amortizacije in uporabe kredita. Samoupravni organi bodo morali vršiti preventivno kontrolo. Na kratko je še govoril g. predavatelj o tujem kapitalu v Sloveniji.

Nadškof dr. Rožman o Ameriki. Danica je naprosila prevzvišenega g. nadškofa dr. Rožmana, da je prišel tudi med akademike predavati o svojih vtisih, ki jih je dobil v novem svetu. 17. marca je v verandni dvorani Uniona številnim poslušalcem govoril o nam malo poznanem in povsem drugače usmerjenem svetu, kjer prevladuje tehnika in praktičnost, kjer se mladina zanima bolj za sport kot za lepo knjigo in pesem. Odkrival nam je prizore iz dežele svobode, kjer lahko vsakdo po mili volji govori, da le postavi poleg sebe državno zastavo, večinoma pa nam je razkladal razmere med ameriško in slovensko več ali manj amerikanizirano mladino, ki je silno praktično usmerjena. Za šolstvo je najboljše preskrbljeno. Kljub številnim univerzam pa ni nikjer govora o hiperprodukciji inteligentov. Seveda so razmere tudi v tem drugačne, da absolventi visokih šol ne silijo v državno službo. Za državno službo sta namreč vedno pripravljene dve garnituri uradništva od predsednika USA do zadnjega pometalca. Ko zmagaja ena stranka, nastavi svojo garnituro, od nasprotne stranke pa dobe takojšnjo zaposlitev finančni uradniki. Te najame kapital, ker vedo, kako je mogoče okrog paragrafov, da ne gre preveč v državno blagajno. Vsi ostali uradniki pa so seveda na cesti. Zato je razumljivo, da mladina državnih služb ne smatra za ideal. Zanimivo je tudi to, da se absolventi visokih šol ne branijo ročnega dela. Pogosto se zgodi, da absolvent obesi diplomu na zid v delavnici svojega očeta in prevzame njegovo delo. Plače so za naše razmere še zelo ugodne, vendar pa ne uživajo ugodnosti zavarovanj, ki so samo v zasebnih rokah. V bankah naložen denar mnogokrat propade in vsa štednja je bila zaman. Prosvečnih društev v našem pomenu ne poznajo, pač pa imajo močna pogrebna in podporna društva. Pogrebna društva plačajo pogreb, ki stane vedno saj 500 dol. Slovenska mladina, ki

pametni in stvarni borbi za univerzitetne in akademske interese.

Drugi način borbe zahteva več truda kot prvi, ker mu demagogija ne služi; redil pa je že pozitivne uspehe, dočim spravlja prvi način univerzo v opetovano nevarnost in ji povzroča škodo.

2. Vse, kar Slovenci imamo: narodna svoboda, univerza, vse ostale ustanove, kakor tudi bodoča vseučiliška knjižnica — je sad enake smotrne in pametne borbe.

3. Da so zadnji dogodki na univerzi verna slika različnosti naznačenih dveh skupin: od v ozadju stoječih komunistov zavedena marksistična skupina je hotela izvabiti vso univerzo v štrajk, da tako — krita s pretvezo borbe za akademske interese — demonstrira proti sedanjemu političnemu stanju v državi s posebnim ozirom na protikomunistično izjavo g. notranjega ministra ob priliki proračunske razprave. Ker je štrajk popolnoma spodletel, so izzvali nered z nasilnim preprečenjem predavanj.

4. Da ima akcija komunistov, marksistov in filokomunistov politično ozadje, to nesporno dokazuje letak s podpisom »Jugoslovenski nacionalni akademiki«, letak s podpisom ZKTF, govori marksističnih akademikov na zborovanju dne 21. marca, sobotni vzkliki na univerzi, posebno pa kričanje pred bansko upravo, škofijo in semeniščem v ponedeljek, dne 23. marca.

5. Da ima uredba tehničnih fakultet tudi važno pozitivno stran, ker je končno vendarle enkrat uradno zajamčen obstoj vseh obstoječih oddelkov naše tehnične fakultete, ki jih uredba imenoma navaja. Zato je nesmiselno in nerazumljivo, zakaj grupa nasilnečev načelno odklanja vso uredbo.

6. Da je bila tehnična uredba izdana pod prejšnjim Jevtičevim režimom, da pa jo nasilneži izrabljajo kot demagoško, politično sredstvo proti sedanji vladi, ko vendar sedanje vlade ne zadeva niti odgovornost za potrebno spremembo omenjene uredbe v onem delu, ko določa sumljivo visoko število izpitov v prvem letu, ker leži že izdelan osnutek spremembe, izdelan od ljubljanske tehnične fakultete na tehničnih fakultetah zagrebške in belgrajske univerze in — ne v ministrstvu.

7. Da je raison d'être slovenske univerze le v njenem stopnjevanem znanstvenem napredku, ki je mogoč le ob zadostnih materialnih sredstvih in ob zajamčenem trajnem nemotenem delovanju vseh organskih delov njenega ustroja.

8. Da moramo zato energično obsoditi ono razkrajalno tendenco zadnjih let, ki vsak hip bega univerzo z raznimi »masovnimi akcijami«, s predlogi in vsiljevanjem generalnih štrajkov. Ta prozorna tendenca sistematično ruši vsako stabilnost in kontinuiteto univerzitetnega dela in s tem izpodkopava edini trdni temelj, na katerem sloni ugled in napredek slovenske univerze. To destruktivno prizadevanje, ki se ne ustavi niti ob mejah nasilja, bo treba z vsemi

sredstvi iz univerzitetnega življenja izkoreniniti.

Zato apeliramo:

1. Na g. rektorja in upravo slovenske univerze, da brez oklevanja upostavi takojšnji normalni tek univerzitetnega dela, za bodoče pa preventivno onemogoči vsako nasilje in motenje, krivec zadnjih dogodkov pa primerno kaznuje.

2. Na sveta tehničnih fakultet zagrebške in beograjske univerze, da sprejmeta njima od ljubljanske tehnične fakultete že odposlan predlog za spremembo uredb tehničnih fakultete in s predložitvijo predloga prosvetnemu ministru ne zavlačujeta.

3. Na ministra prosvete, da postopek o spremembi uredbe tehničnih fakultet pospeši, zahteva takejšen odgovor tehničnih fakultet v Zagrebu in Belgradu in v slučaju, da bi vsled drugačnih razmer na zagrebški in belgrajski fakulteti tamošnji fakulteti predložili osnutek, različen od onega ljubljanske fakultete, z ozirom na poseben položaj ljubljanske tehnične fakultete vsaj za njo sprejme spreminjalni predlog ljubljanske tehnične fakultete.

4. Na ministra financ, da drži obljubo, ki jo je dal meseca junija 1935 delegatoma Akademike zveze in breme šolnin socialno pravično uredi ter skupen iznos zniža od 20 na 3 milijone, kot je to omenjeni delegaciji izjavil. Opozarjamo, da je bila obljuba dana že za proračunsko leta 1936/37.

5. Na kr. vlado, da g. finančnemu ministru omogoči izpolnitev njegove obljube in dovoli eventualno potrebno korekturo proračunskega predloga.

★

Vsa akcija komunistov in marksistov ima edino ta uspeh, da je onemogočila 14 dni redno delo na univerzi, bati pa se nam je še hujših posledic. Saj je tudi zborovanje, ki se je vršilo na univerzi 31. marca, ki se ga katoliški akademiki spet niso udeležili, izzvenelo v isto negativistično in brezplodno smer: predavanja naj se preprečijo do velike noči.

Iz vsega tega sledi, da vladajo med enim delom naše akademske mladine nezdrave razmere. Čas je že, da se univerza in akademska mladina otrese popolnoma neutemeljenega in ponižujočega diktata klike, ki ima dosti časa za masovne akcije in demonstracije, med tem ko revna kmečka mladina zgublja svoj dragoceni čas.

Naše stvarno poročilo o poteku dogodkov naj vsej javnosti pokaže dejanski položaj in predvsem naj ves narod ve, da ni govora o bogve kakšni napeti in uporni štrajkovni psihozi pri večini akademikov, ampak da je vse to strašilo štrajka umetno uprizorjeno od gotove klike, ki si hoče na ta način dati videz močne in vodilne struje na univerzi.

Nenavadne počitnice

21. marca 1936.

Komaj se nekoliko dviga megla z ljubljanskih ulic, že prihajajo od tehnike in drugod zamolkle, grozeče postave z nemarno pokritimi glavami in z rokami v žepih. Na Vegovi stopijo v centralno univ. poslopje, zasedejo stopnišča in prehode na hodnike ter zmagoslavno čakajo »črnih teroristov«. Med temi ljudmi, ki so za demokracijo, ako vidijo, da imajo večino, a za grobo nasilje, kadar so v manjšini, vidiš same znane obraze in se spomniš zborovanj Akcije, ko so zivali gnojnico na vse, ki so, upoštevaje demokracijo, drugače mislili.

Cetr ure kasneje pride druga skupina, ki hoče delo v predavalnicah, seminarjih in laboratorijih, in po kratkem posvetovanju in primerjanju obeh

strank vidi, da morajo tovariši vrh stopnic brez-pogojno proč, zlepa ali zgrda.

Poziv k napadu in vzkliki »dol s štajkom!« in sunek po stopnicah in — Pesti stiskajo ključke in druge pripravne predmete, padajo po glavah, prsih in hrbtih, tu pa tam kak krik, težko sopenje, pre-rivanje, da pohaja sapa, vidiš, kako se zgrudi kmeč-ki fant z razbitimi naočniki in kako gre do drugi preko njega in se jim penijo usta in rdijo lica od jeze — toda nič ne pomaga: stranki izmenjata prostor.

Zadaj na osvojenem hodniku kolegice prevzemajo vlogo usmiljenih sester: iztepajo zaprašeno obleko in močijo robe.

Ko je najlepša prilika in je razpoloženje zmago-

slavne skupine nadvse optimistično, ko so predavalnice proste — se slišijo glasovi: »Ven jih vrzi!« Toda svarilni glas iz skupine: »Ne moremo jim braniti, v imenu demokracije imajo pravico biti na univerzi.«

Poraženi se zbirajo, prihajajo novi, medtem ko se gornja skupina zaradi odhoda mnogih k predavanjem bolj in bolj manjša. Ko se sili izmenjati, se v avli zbudijo kliči: »Napad! Napad! Napad!«

Nekaj trenutkov nato spoprijem za štrajk ali proti štrajku. Rezultat se premenja. Reka teles se razlije po stopnicah do zbornične dvorane, razbija po vratih predavalnice — nič ne pomaga, profesor mora jenjati, in sicer v imenu demokracije. V istem imenu se potem pačijo združeni marksistično-pohorsko-fašistični obrazi — eni blede, drugi zagoreli —, ki so doma na vseh vetrovih mile domovine, snemajo naočnike, kar je znamenje za novi napad na naslednji hodnik, v imenu demokracije slišiš vzklike: »Dol s klerikalnimi psi! Dol s krvavim režimom! Dol s črnimi teroristi!« (Te psovke izvenijo zelo strokovno). V imenu demokracije padajo pesti po glavah tistih, ki se borijo za obstanek, ki morda niti dvakrat ne jedo na dan, ki so slabotnega telesa in se trudijo, da bi čimprej končali študij in jim je zato škoda vsake ure. Bijejo pa zdravi kolegi, v trenčkotih in svilenih kravatah — in če ne bodo pesti dovolj, saj so v prostornih žepih še palice!

V gneči se nenadoma izoblikuje kopica teles, ki maha po sklonjenem človeku in ne gleda, kam padajo udarci. »Bij hudiča, zdaj ga imamo, tega prokletega kolovodjo, golaš bomo napravili iz njega!« Napol zbit se človek končno le iztrga iz rok, pomenca oči in gleda presenečen. Kje prav za prav je. Toda ubogi akademik njihovih nazorov je med svojimi, ki klekajo na kolena in se opravičujejo, da je bilo vse grozna pomota, da je onemu čisto podoben, da niso videli — seveda, zaradi snetih naočnikov. Ta bo morda komisarjev tajnik, če zdaj v imenu demokracije ne bo izmenjal prepričanja.

23. marca 1933.

Podaljšane počitnice še trajajo.

Nekje se formira falanga udarnikov, ki jo mo-

ramo imenovati »ljudje«, kajti zraven je tudi drobna, rdeča postavica ženskega spola. Tribuni gredo spredaj, zelo samozvestno, in pred Jugoslovansko tiskarno, škofijo in »virtuti et musis« bevskaajo v svoji marksistični terminologiji proti papežu, škofom in režimu. Bogoslovci gledajo cirkus pod svojimi okni; ko vsa komedija postaja le preveč neslana, se spomnijo, da voda ne ugasi le žeje, marveč tudi zelo uspešno ohladi prevročo kri. In muhasta usoda hoče, da dobi levji del hladne tekočine na svojo glavo bitje v nepremočljivem rdečem plašču (— tako posrečena harmonija med zunanostjo in notranostjo se redkokdaj doseže! —). Po tem krvavem krstu se junaška falanga s še pogumnejšimi tribuni korajžno razide, nakar je med prodajalkami sadja in zelenjave, ki imajo tam okrog svoje prostore, klepetanja in smeja brez konca.

24. marca 1936.

Lepi dnevi so, še v Ljubljani sije sonce, kljub temu ta zdrobljeni, neizrabljeni in zgubljeni čas plaši človeka. Zakaj postavamo, zakaj je na univerzi še vedno brezdelje? Naši starši in sorodniki se zdaj mučijo po njivah in vinogradih, naše delo je pa zastalo — in čas beži v nepovratnost!

Kompromis je nastal: filozofi in juristi imajo vaje, drug nobeden nima dostopa na univerzo. Toda že spet so se močne postave izzivajoče naslonile k vratom in ne pustijo dalje. Tisti, ki hočejo delati, jih odrinejo, se ustavijo pred zbornico — a ne pričakovano pridejo med dva ognja. Kajti z naslednjega hodnika pride gruča samih pretepaških tehnikov, ki ne držijo rok v žepih samo zaradi mraza. Odkod so se vzeli? O, to je zelo enostavno! Če je romanski in hkrati germanski seminar v pritličju Gosposke ulice, če so bile v njem kolegice, če so te kolegice širokosrčno odprle okna — kdo ne bi šel noter? In če je treba biti po »klerikalnih psih« in tako lajšati svoj gnev, kdo se ne bi navdušil?

Delovna skupina gre mirno ven. Sonce sije, vse je pri delu, le mladina nima možnosti, da bi v redu vršila svoje dolžnosti.

Rektorat zapre poslopje in do nadaljnjega odpove vsa predavanja.

V službi miru

Kot utrinki sredi kresne noči švigajo iskre. V sebi nosijo požar nad evropsko zemljo, ki je vsa polna netiva. Ozračje nad njo je nemirno, časopisje polno vznemirljivih vesti. Iz Afrike prihajajo dan na dan poročila o človeški krvi, ki se pretaka. Diplomati begajo iz kraja v kraj, le za hip se prikaže sedaj tu, sedaj tam skrivnostna senca velekapitala, kar vse priča, da je za kulisami, ki jih pa navadni zemljan ne more dvigniti, na delu velik aparat. V tej zmedenosti je edino jasna in razumljiva framasonsko-boljševiška klika, ki je vsa na delu in si hoče iz položaja kovati kapital v svoj prid. Zaveda se, da je v teh zmedenih časih zanjo ugoden trenutek, da udari proti sovražniku, ki ga najbolj sovraži in ki ji je najbolj nevaren, to je proti Cerkvi. Vsa sredstva uporablja, saj ji ni do resnice, ni do pozitivne rešitve. Zato polni svoje časopisje s hudimi očitki, češ da je Cerkev v službi kapitala, da vojsko odobrava in celo podpira, zato lažnivo zavija dejstva in izjave sv. očeta in jih širi če je laž le prevelika, po letakih in skrivnih brošurah, za katere nihče ne nosi odgovornosti. Z vsem tem skušajo ustvariti javno mnenje, ki naj bo Cerkvi sovražno.

Žalostno je, da se jim je ta namen tudi deloma posrečil. Dober preizkusni kamen, na katerem se je pokazalo, koliko je v nas vere in zaupanja v papeža in Cerkev, je bila ta preizkušnja. Kako malo poznamo veličino in poslanstvo Cerkve in sv. očeta, ko smo takoj pripravljeni podvomiti o njegovem delu, ko postanemo takoj malodušni in nezaupljivi, da nasedamo lažnivim vestem in nam niti na mi-

sel ne pride, da to mogoče ni! Če kje daruje kak škof svoj prstan, ali če duhovniki čustvujejo s svojim narodom, pa smo že vsi iz ravnotežja in pripravljeni zagnati najtežji kamen na sv. stolico in Cerkev. Pri tem pa prav nič ne pomislimo, da je Cerkev v svojem bistvu, po svojem nauku, ustvarjalka miru in da vsak Kristusov namestnik pozna Kristusovo zapoved o ljubezni in miru, ki naj bo med nami vsemi in da zato drugače ne more delati! Tem sovražnikom Cerkve nasedamo in nočemo vedeti, da prav zato ne more biti miru na svetu, ker so se narodi oddaljili od pojmovanja in gledanja, ki ga ona uči.

Obupna je borba diplomatov za mir. Enodnevna je svetovna politika, ker skuša odstranjevati posamezne vzroke, ki vodijo v vojsko, ne vidi pa — ali pa vsaj noče priznati onega prvega, ki je vsega kriv. Ne vidijo, da je vse mišljenje in čustvovanje danes silno bolno, da so oni sami inficirani in da zato tavajo kot v začaranem krogu in ne morejo dati svetu miru. Zato samo eksperimentirajo, zato slede frazam o kolektivni varnosti, sklepajo ne-napadalne pakete, grade bloke in iščejo ravnotežje med narodi in ustvarjajo s tem samo ozračje, ki je za vojsko kot nalašč.

Cerkev pa ve, da miru zato ni, ker svet ne priznava v javnem in zasebnem življenju Kristusa in njegovih zakonov, ne čuti, da se jim mora pokoravati, če hoče biti srečen. Tu je ona velika rak-rana, na kateri boleha svet. Zato pa Cerkev prav nič ne pomišlja, temveč kliče ves svet na revolucijo, na veliko duhovno revolucijo, ki mora zajeti ves

je zrasla že v Ameriki, se čuti slovensko in se svojega pokolenja prav nič ne sramuje. Tudi slovenščino še za silo obvlada, pravijo pa, da bi zelo potrebovali angleško-slovenski slovar. O domovini imajo mnogokrat zelo čudne pojme. Ker se morajo sedaj včasih odpovedati kakšni ugodnosti, ki so jo poprej uživali, da se mora n. pr. cela družina zadovoljiti z enim avtom, jim starši pripovedujejo težave lastne mladosti in tako mladina mnogokrat spozna Slovenijo le od njene slabe strani. Po predavanju pa je prevzvišeni še pokazal 2. in 3. del filma iz svečanosti ob blagoslovitvi spomenika apostola Indijancev, našega rojaka škofa Baraga.

SREDNJA ŠOLA

Socialna dneva v Mariboru. Mariborsko dijaštvo je na predvečer delavskega praznika sv. Jožefa in na praznik sam manifestiralo katoliško socialno misel. — Na socialnem večeru v dvorani na Aleksandrovi 6 smo se poglabili v krvave socialne probleme, ki vpijejo po rešitvi. Najprej smo se spomnili na našega največjega socialnega delavca Jan. Ev. Kreka, po čigar stopinjah hočemo hoditi tudi mi. V naslednjih dveh predavanjih smo nakazali smer našemu socialnemu delu, ki se noče izgubljati v praznih frazah, ampak v odločnem delu, temeljiti npravi obnovi in pozitivnem katolištvu. Na delavski praznik sv. Jožefa je bila v isti dvorani akademija. Moški zbor je zapel »Na delo« in »Na bregu«. — Sledil je govor, ki je podal vso tragično razrvanost današnje zmaterializirane dobe in izzvenel v mogočen manifest našega socialnega programa: Mesto današnje krivične ureditve družbe — hočemo nov, pravičen socialni red, ki bo zgrajen na večnih temeljih krščanskih resnic. Mesto marksizma, boljševizma in fašizma, katere najodločnejše odklanjamo — z navdušenjem sprejemamo papeževe socialne eniklike. Mesto proletariata in razredne borbe mora nastopiti stanovsko sodelovanje. Naša bojna napoved obstoji v enem samem stavku: »Reformatio institutionum et innovatio morum« Qu. a. (Reforma ustanov in obnova npravi.) Nato sta sledila solospjev in recitacija, ki sta se lepo skladala v okviru prireditve. — Končno smo zaigrali H. Spakovo socialno igro »Zasuti«, ki prikazuje nesrečo v rudniku in vse trpljenje zasutih rudarjev in herojsko žrtev rudarja-novince, ki se prostovoljno žrtvuje za tovariše in jih obvaruje pred blaznostjo ter jim reši življenje. — Vsa prireditve se je vršila v znamenju močne povezanosti in kompaktnosti vsega marib. kat. dijaštva, ki se hoče v skupni fronti odločno boriti pod praporom križa za nov družabni red. In še nekaj: Letošnji 19. marec je dostojno izbrisl maledž, ki ga je hotel utisniti kat. social. gibanju »famosni« marksistični puč: 19. marca 1932..

OBZORNIK

Pax Romana. Ker se bo vršil prihodnji kongres Pax Romane v Avstriji, je bil izvoljen za novega predsednika Pax Romane predsednik avstr. dijaške zveze na Dunaju dr. Theodor

Veiter. — Po vseh izpolnjenih formalnostih je bila definitivno sprejeta v Pax Romano »Kanaadska zveza katoliških študentov«. Za sprejem v to svetovno zvezo katoliških študentov sta zaprosili še dve drugi zvezi: Zveza katoliške ruske mladine (s sedežem v Louvainu) in pa Zveza belgijskih medicincev.

Zveza s sovjetsko Rusijo. V francoski zbornici je bila po hudem boju ratificirana pogodba prijateljske zveze s sovjetsko Rusijo. Kominternu v Moskvi je z zadovoljstvom ugotovila, da je v Evropi francoska sekcija komunistov zdaj na prvem mestu (prej je bila nemška). V zadnjih dveh letih je svoje članstvo potrojila in je v posebnih tečajih 800 članov posebno izšolala; bodoča naloga komunistov v Franciji, tako pravi poročilo kominterne, je, da bo polagoma prepajala podeželsko, kmetijsko prebivalstvo s komunizmom. Vsekakor zna sovjetska Rusija izkoristiti politično razcepljenost v Evropi, ko se enkrat veže z Nemčijo, enkrat s Francijo, kakor ravno kaže politično vreme Evrope. Žalostno dejstvo je: Evropa ne tvori več enotnega kulturnega kroga, kakor ga je bila nekoč ustvarila Cerkev. Sovjetska Rusija se vmešava v evropsko politiko edinele z vidika svoje sovjetske revolucionarne politike; njeni diplomati govorijo v Ženevi in Franciji v slogu evropske skupnosti, doma pa njeni pravi voditelji snujejo načrte, kako bi po novih zvezah spet lažje razpredli nit svetovne revolucije po širnem svetu. Dejstvo je, da ostane boljševizem smrtni sovražnik krščanske kulture in s tem tudi Evrope.

»Nemška vera, nemška kri, nemška rasa, nemška zemlja, nemški Bog...« Nacisti v Nemčiji sestavljajo iz poganskih bajk starih Germanov novo nemško vero! Votan naj bi prišel spet v čast kot nacionalni nemški bog; krščanstvo žigosajo novi germanski preroki kot tuj import z vzhoda; najvišji vzori naj bodo *nemška zemlja*, čista *nemška, nordijska rasa*, ki je gosposka in tako vzvišena, da ji gre nadvlada nad drugimi rasami. — Vsa Evropa maje z glavo nad takimi zablodami; nemški škofje morajo v svojih postnih poslanicah zavračati take zblode kot nenemške! — Tako pojasnjuje škof Godehard iz Hildesheima, da je Bog skupni oče vseh ljudi in da se ne da omejiti na raso, zemljo, narod itd.; prav tako ni rasa zadnji in najvišji cilj človeka, ampak Bog, ki je položil zametke rasnega razvoja v človeštvo. — Tudi ni religija zgolj služba narodu in narodnemu občestvu (zmota, ki jo je učil tudi Tyrš), ampak je češčenje Boga in izpolnjevanje Njegovih zapovedi. Pač pa nam religija zapoveduje, naj ljubimo svoj narod in mu služimo. Škof poudarja, da se ne da vera v Boga in Odršenika Kristusa z ničemer nadomestiti, ker nad vsemi vrednotami, nad narodom, domovino, raso itd. suvereno vlada Bog kot vrhovni Kralj in zato gre Njemu edinstveni, najvišji kult, ki ga imenujemo religijo. Zablode nemškega nacizma so izrodki onega individualizma, ki ne pozna nobene objektivne izvenčloveške norme, ampak mu je norma lasten jaz, v nemškem slučaju nemška rasa, nemška kri, nemška kultura, nemška zemlja!

svet in odmakniti tla in upravičenost vsaki drugi. Zato vidi sv. oče v delu za trajen mir predvsem popolno duhovno preorientacijo, sanacijo duš in priznanje duhovnih vrednot nad materialnimi. Kajti samo potem bodo odpadli vzroki, ki jemljejo ljudem mir. Zginil bo egoizem, ki danes ne pozna več nobenih mej, zginil pohlep posameznikov in narodov, ki nikoli nima dovolj in tvega vse, čeprav gazi po krvi. Zavladala bo zopet pravica, ki ne pozna orožja in moči v svojo potrditev, ampak pozna le Kristusov zakon, da smo si vsi bratje in da velja za vse ista pravica. Ljudje bodo zopet začutili, da so vsi veliko občestvo. Šele tedaj bo zavladal mir med posamezniki in narodi, socialno vprašanje ne bo več pereče in napačnega nacionalizma tudi nikjer več ne bo!

Hodil po zemlji sem naši

Podoba dolenjske vasi

Naša vas je od mesta in obenem najbližje železniške postaje oddaljena 10 km. Ima 30 hiš in 190 do 200 prebivalcev. Leži sredi bogatih sadovnjakov, ki površnemu opazovalcu lahko zakrijejo mnogo revščine. Če pa si vas natančneje ogledaš, boš videl, da veliko streh že dolgo časa zaman čaka krovca — da torej kriza tudi dolenjski vasi ni prizanesla.

Zemlja sicer ni najslabša, vendar je rodovitne črne prsti le malo, tem več pa ilovnate in peščene zemlje, v kateri ob suši setev kar zgori. Mestoma opaziš kar sredi njiv velike groblje kamenja, ki se jih mora kmet pri obdelovanju ogibati; s krampom jih ne more razkopati, smodnik in dovoljenje za nakup smodnika pa je predrago.

Vendar pa vkljub temu dolenjski gruntar še vedno toliko pridelja, da je dovolj za dom in še kak mernik žita lahko proda, če letina ni ravno pre-slaba. Takih pa je v naši vasi le malo (3 ali 4); več je takih, ki jim sicer ni treba lakote trpeti, pa se z varčnostjo le pretolčejo do nove letine (5 ali 6); nekaj pa je tudi takih, ki do nove letine prebijejo le zato, ker imajo razmeroma majhno družino (1 ali 2).

Večina (t. j. vsi ostali) pa nimajo toliko zemlje, da bi si živež za vse leto mogli pridelati doma. Nekateri dobe zato od premožnejšega sosedja kos zemlje v najem, drugi hodijo dobro uro daleč delat na grajske njive za polovico pridelka (graščak da seme in vprežno živino, obdelujejo sami, pridelka pa dobi vsak polovico); nekateri pa se s stradanjem že kako pretolčejo do pomladi, ko gredo k bogatejšim sosedom na dnino ali pa po okolici dela iskat.

Pridelki, ki, kakor smo videli, niso zadostni za preživitev vasi, so razdeljeni takole:

Pšenice in koruze pridelajo gruntarji toliko, da je lahko prodajo vsako leto nekaj mernikov. Vsega drugega pa sejejo samo toliko, kolikor je potrebno za domačo rabo.

Krompirja že nekaj let sem niti gruntarji ne pridelajo dovolj. Domači krompir se je namreč ped par leti skvaril tako, da ni bil za seme, semen-skega pa si je le malokdo mogel dovolj kupiti.

Nekatere »letine« pa sejejo le toliko, da seme pri hiši ostane; več se ne izplača, ker je ni moči prodati (po primerni ceni).

Sadje uspeva dobro; sadnega drevja je veliko in tudi dobro rodi — tistim, ki ga imajo. Vendar pa je z našim sadjarstvom velik križ: skoro vsak posestnik ima v svojem sadovnjaku pomešano sadno drevje vseh mogočih vrst, če ima par dreves iste vrste, je že veliko. Zato je organizirati prodajo sadja v večjem obsegu skoraj nemogoče; vsakega peclja pa tudi ne moreš nesti sortiranega v mesto na trg poldrugo uro daleč.

A tudi doma sadje ne hasni toliko, kolikor bi lahko: večino ga porabijo za sadjevec in žganje, nekaj ga prodajo že doma ali pa v mestu raznim

Vsega tega pa danes svet v svoji zaslepljenosti spoznati ne more več in si deli pravico z orožjem v roki. Vso moderno tehniko je postavil v službo smrti in je tako zmožen opustošiti v kratkem času cele pokrajine, pomoriti milijone nedolžnih, ki se ne morejo braniti, in gospodarsko omajati cele narode. Že samo radi teh groznih posledic Cerkev vojske ne more dopustiti in že samo radi tega je morala vsako napadalno in osvojevalno vojsko obsoditi kot krivično in opravičuje le obrambno vojsko, ki pomeni samo obrambo svojih pravic. Teh se pa nihče ne sme dotakniti.

Cerkev ve, kaj pomeni vojska za človeštvo in jo zato odklanja. Kaže pa tudi pot, kako moremo priti do trajnega miru. Odgovornost, koliko svet to pot priznava in upošteva, leži na nas katolikih.

prekupčevalcem po sramotno nizkih cenah in le malo ga posušijo za zimo.

Približno isto je s trsjem: preveč sort je, dobrih in slabih. Če upoštevamo še to, da grozdje navadno prezgodaj potrgajo, nam bo jasno, zakaj cviček — slovi. (S tem pa seveda ne trdim, da na Dolenjskem dobrih vin ni; ugotavljam le to, da bi pri pametnem gospodarstvu bila lahko boljša in — dražja, kar Dolenjski, mislim, ne bi škodovalo).

Tudi živinoreja ni posebno razvita; saj zemlje še za njive ni veliko, kaj šele za pašnike. Pašniki, kolikor jih je, niso dosti prida; za pašo se večinoma porabi zemlja, ki za drugo rabo ni (gmajna) — gorenjske planine so vse kaj drugega! Danes pa marsikje niti gmajni ni več, ker so jih razdelili: zato mora vsakdo pasti svoj rep tam, kjer se mu najmanj škoda zdi, ali pa ga »strojiti« v hlevu.

Travnikov je malo; drugod si v tem slučaju pomagajo z deteljo, pri nas pa je to težko, ker, če na njivo vseješ deteljo, žita nimaš kam.

Tudi prašiče redijo le za dom, kvečjemu še enega ali dva za prodajo (seveda samo premožnejši).

Isto je s perutnino; prodajo je le malo, takisto tudi jaje, kar je umevno, če pomislimo, da so po stari dolenjski navadi tudi tu vse mogoče vrste pomešane med seboj.

Gozdov ima povprečno vsak gospodar še največ, namreč toliko, da bi pri pametnem gospodarstvu zadostovali domačim potrebam, a v zadnjih letih so jih izsekali tako, da si ne bodo kmalu opomogli.

Na splošno pridelajo torej le gruntarji malo več, kot je ravno treba za dom, drugi ravno toliko in še nekateri od teh le, če imajo razmeroma majhno družino. Takih pa je malo, zakaj povprečno ima vsaka družina 6 do 7 članov.

Kje pa naj drugi iščejo kruha? Hlapcev in dekel tudi premožnejši kmetje nimajo, ker danes še, če z lastno družino obdelujejo polje, težko žive.

Dovolj živeža za vse leto pridelajo le 6 do 10 gospodarjev in približno toliko jih je tudi brez (večjih) dolgov; vsi drugi pa morajo ali stradati ali kupovati živež ali pa ga krasti.

Kupovati je težko. Danes še trdnemu gospodarju, ki je trenutno brez denarja, vsakdo nerad proda »na up«. Zato pri nas revnejši delajo pri premožnejših za živila: morda bi rajši vzel denar, dobi pa vendar le več, kakor če bi mu v denarju plačal in — oni lažje dá.

V trgovino pa ne moreš na dnino, zato se je zopet začela marsikje nekaka zamenjalna trgovina: kmet pripelje trgovcu drv, žita, krompirja, jabolk — in dobi za to blago, ki ga potrebuje.

Delo, pri katerem bi človek vsaj za pošteno življenje zaslužil, je težko dobiti. Poljski delavec dobi pri nas 5 do 10 in le malokdaj 15 din na dan. Često si mora še za hrano skrbeti sam. To je seveda premalo, zlasti še, če ima družino. Zato hodijo poleti

ženske v Savinjsko dolino hmelj obirat, moški pa na Vlaško kositi.

V prvih letih po vojni so se zlasti mladi fantje začeli izseljevati v Francijo, Belgijo in Ameriko. Marsikdo niti za pot ni imel; zadolžil se je; vrnil se v letih krize ni mogel, saj je navadno revež sam stradal, in dolg je ostal. A tudi če se mu dobro godi, je za domovino izgubljen: če se vrne, ostane tako dolgo, da zapravi vse do zadnjega krajcarja, potem pa gre nazaj.

Čisto drug pomen pa je imelo pred vojno izseljevanje mladih gospodarjev v Ameriko, zlasti v Združene države. Prislužil je toliko, da je grunt rešil dolgovi in je morda še kak stotak dejal na stran za hude čase. Ni se bilo treba bati, da se bo zgubil: klical ga je dom in žena in otroci in veren je bil; največje vrednosti pa ni imel denar, ki ga je prinesel domov, temveč zmisel za delo in napredek in pravilno presojanje vrednosti dela.

Danes, ko ni mogoče dobiti dela ne doma ne v tujini — zlasti še, če ga nočeš — si mnogi »služijo« kruh s tatvino. Tudi takih poznam.

V ilustracijo dolenjske revščine le en primer. Lani je novomeška podružnica Kmetijske družbe kupovala posušene trobentice, lapuh, orehovo listje itd. Ljudje so nanesti tega blaga toliko, da niso vedeli kam z njim: prosili so, da bi ga družba kupila, a često so se morali s polnimi vrečami brez denarja vračati domov... Dandanes je zlasti v Podgorju malo hiš, kjer bi lahko dinar pri hiši dobil.

Vsaka kriza pa je predvsem in najprej kriza duha — nato šele moralna ali gospodarska itd.: vse namreč sledijo iz nje in so zato z njo kakor tudi med seboj v nujni zvezi — tudi pri nas; in če se pečamo z gospodarsko krizo, se le radi ljudi.

Ali je torej kriza tudi prebivalcem dolenjske vasi vtisnila svoj pečat? Da, le pogledjmo!

Vsa vas je bila nekda ena sama velika družina — danes ni več: vaško občestvo je razbito. Včasih so verske in npravne dolžnosti izpolnjevali, ker so verovali in vedeli, da je tako prav — danes greš v nedeljo k službi božji zato, da te stari pri miru puste in da te sosedje postrani ne gledajo, ko je že v vasi taka navada; pa ne k fari — kdo bo domačega gospoda poslušal, ko nič posebnega ne povedo? — v mesto greš: kakšno »suho mašo« boš še morda kje ujel, če bo ravno prilika, če pa ne — kdo bi si delal skrb? Lepše je stati v mestu na trgu in ogledovati promenado (če si preneroden zanj) ali pa pri cvičku zabavljati in preklinjati krizo in slabe čase!

Tudi žeganja so zelo v časteh, a iz drugačnih razlogov kot nekda, ko je bilo žeganje največji vaški praznik; danes je to le še nekaterim, mnogim le še na zunaj, mnogim pa le še prilika za popivanje, ples, poboje — skratka za greh.

Verske in npravne dolžnosti so v najozžji zvezi: če enih ne izpolnjuješ, tudi drugih dolgo ne boš. Ne zato, ker je kriza, zato ker vere ni, ker ni vera več temelj vsega našega življenja, zato bi danes brat brata prodal, če bi mogel. Kriza je marsikomu ubila čut za versko skupnost, pa tudi za skupnost sploh (tudi družinsko in vaško): vsakdo skrbi le zase in za svoj žep, vse drugo mu je deveta briga; zato pa je brat prvi, ki te bo prevaril.

Kdo se danes še meni za to, kako živi njegov sosed? Včasih je sosed sosedu pri delu pomagal, danes rajši v senci leži.

Tudi večno pravdanje je grda dolenjska napaka. Marsičesa je tudi šola kriva: otroke uče vsega, ne nauče jih pa prav za prav nič. Fant, ki je šole prost, zna čez par let komaj še brati. Nekda so znali malo, a tisto pošteno, danes pa znamo vse in nič.

V šoli dobi človek malo znanja, srčne izobrazbe pa navadno le malo ali nič. Je često že učni načrt tak, da eden ruši, kar drugi gradi.

Domačo in šolsko vzgojo naj bi izpopolnila prosvetna društva — če ne spe, bodisi prostovoljno ali neprostovoljno. Igre same še niso vse, čeprav človek pri njih lahko marsikaj pridobi.

Od meščanov smo se marsičesa naučili, a žal, dobrega le malo. Samo dve napaki hočem omeniti:

1. Razsipnost v obleki. Danes navadnega kmečkega dekleta po videzu že težko ločiš, n. pr. od učiteljice. Ljudem je treba dopovedati, da ni lepo in okusno in vsem primerno le tisto, kar nosi gospoda. Koliko lepote in praktičnosti ima obleka kmetov in kmetice! Zakaj bi jo torej opuščali in bili sužnji muhastih pariških salonov?

2. Popivanje. Mesto, da bi si v nedeljo odpočili in se malo razveselili, se v zadnjih letih zbirajo fantje in tudi že dekleta po zidanicah, pijejo često pozno v noč ter si tako kvarijo zdravje in delajo greh. Še čudno, da je v teh razmerah nezakonskih otrok razmeroma malo. Ali ni to morda na račun bele kuge?

Čudim se le, kje dobe denar. Saj zasluži tu pa tam dinar ali dva, a bojim se, da je mnogo denarja za popivanje in za obleke ukradenega — staršem.

Možiti ali ženiti se, je pri nas težko: marsikdo jemlje v zakon prav za prav le denar. Doto porabi za prepis in ženitovanje, potem pa delaj s praznimi rokami! Zato ni čudno, če je marsikje pekel v hiši.

Poznam pa tudi take slučaje, ko starši niso mogli sinu izročiti posestva, ker niso imeli denarja za prepis, on pa dote ni takoj dobil. Čez pol leta pa je bil v hiši prepir in pretep: oženjeni starejši brat se je sprl z mlajšim zaradi tega, čegavo bo posestvo. Uspeh je bil pa ta, da nekaj dni ni nobeden za delo prijel... Zase človek že gara in trpi, za druge pa nerad.

Neurejene politične razmere vplivajo seveda po svoje in da ne dobro, je jasno. Omenim naj le razmere po naših občinah, ki so vse prej kot rožnate; zato pa se ljudje oprimejo vsakogar, da jim le obljublja izboljšanje — torej najboljša voda na komunističen mlin.

Kaj naj storimo, da se položaj izboljša?

1. Vir vseh današnjih stisk in nadlog je kriza duha. Najboljša pomoč tudi iz gospodarskih stisk je obnova duha — v duhu katoliške akcije.

2. Kmet potrebuje izobrazbe. Zato bodi:

a) ljudska šola na kmetih urejena tako, da bo odgovarjala dejanskim kmetovim potrebam;

b) enako bodi urejeno tudi podeželsko prosvetno društvo; ni vse za vse.

3. Prodajo kmečkih pridelkov in nakup kmetovih potrebščin naj bi prevzele zadrage. S tem bi odpadli prekupeci, ki večinoma le na kmetov račun žive.

4. Tudi pri nas je nujno potrebno načrtno gospodarstvo; načrte bi bilo treba napraviti za vsako gospodarsko panogo posebej in se jih tudi — držati.

5. Zaokrožitev posestev tudi na Dolenjskem ne bi škodila.

Iz napak se učimo! Če ne bi delali nápak, bi delali pravilno; mislim torej, da je prav, če svoje napake spoznamo in priznamo in skušamo popraviti. Toda dokler bo nad nami sistem kapitalizma vihtel zmagoslavni bič in bo država zagrajena z visokimi carinami, bomo bolj ali manj le životarili. Kar moremo sami storiti, je le izhod za silo. V glavnem mora veljati naš boj neznosnemu kapitalizmu.

Vprašanje ni rešeno; mnogo bi se še dalo o tem pisati. Le nekaj misli je tu. Morda bi kdo, ki drugače gleda na to vprašanje, še svoje dodal? Škodilo ne bi. Torej pogum!

Francosko-sovjetski pakt. Sovjeti so ukradli 100 milijard Francozom, ker niso priznali obveznosti prejšnjih vlad. Francija ni zahtevala od Rusije nikakega poročila za stari dolg. Toda Francozi bodo dali nove kredite Rusiji in ker francosko ljudstvo ne bo hotelo dati posojila, bo pač Francija v obliki davkov iztisnila denar iz ljudstva, ki ga bo dala sovjetom na razpolago. Pa ta francoski denar bodo sovjeti porabili za to, da organizirajo svetovno revolucijo; tudi Francija ne bo izvzeta. Saj je n. pr. agent Moskve, Eberlein 13 let pod drugim imenom delal v Franciji na tem, da organizira revolucijo: finansiral je (seveda z ruskim denarjem) razne stavke, volilne kampanje, dal 2 milijona frankov za komunistične publikacije Henrika Babussa, dva milijona za komunistični časopis »l'Humanité« v Alžaciji, pravtako tudi za Humanité v Parizu.

Diktatura. V Franciji je 40 milijonov ljudi, med njimi je 50.000 framasonov, torej 1 framason na 800 ljudi. V ljudski zbornici je pa med 600 poslanci 240 framasonov, torej dve petini, kot bi bilo v Franciji 16 milijonov framasonov. Ali ni to najboljši dokaz, da 50.000 framasonov vlada francosko ljudstvo? Težko bo najti bolj jasnega primera skrite, duhovne diktature nad ljudstvom! Ta podtalna klika je sklenila tudi pakt z Rusijo.

»Vrnil se je čas idejnih iger.« Ali naj služi gledališče zgolj umetnosti ali tudi vzgoji? Heinrich Mann, znani nemški pisatelj, piše v svoji knjigi »Das öffentliche Leben«, 1932, str. 141: »Pestra igra tam na odru nam pove, na videz, kot bi se tega niti sama ne zavedala, neko resnico in ta resnica igra v igri svojo vlogo... Znašli smo se v novem svetu idej, kamor nas je vleklo iz sveta gole igre... Mislili smo, da smo se prepustili zgolj igri, a vendar je bilo spretno zasejano seme v naše prsi... Ideja, klic vesti... zdaj res živi... To so doživeli prvi gledalci Ibsena. Zanimivo je, da so istočasno igrali v Berlinu in Parizu »Nor«; jasen dokaz, da se je vrnil čas idejnih iger; igre, ki so zares duhovne, imajo uspeh. — V pravilni igri se ljudje pečajo še vendar z nečim drugim kot zgolj s prehrano, ljubeznijo, duhovito insceniranimi razburljivimi prizori. Skrb imajo za svojo dušo; prisiljeni so k npravni spoznanju. Nič se ni spremenilo od Aishila... — Človeka najbolj gane, kar je najbolj človeško: namreč vprašanje duše. — Ako hočemo najbolj spoznati same sebe, telesnega in moralnega človeka, kje je to mogoče? Edinole v gledališču!«

Zamenjava študentov med Slovaško in Slovensko dijaško zvezo se nadaljuje. Tudi priprave za izmenjavo med slovenskimi in češkimi akademiki so v teku, vendar se še Praga ni dokončno odločila.

Slovaški katoliški študenti izdajajo idejno-literarno revijo »Rozvoj«. »Rozvoj« izhaja v Bratislavi in ima trenutno 3500 naročnikov. V letošnji februarški številki je prinesel »Rozvoj« informativni članek o »Straži v viharju«, stražarjih in razmerah med slovensko akademsko mladino. Napisal ga je Venceslav Vetrovec, naš zamenjanec na Slovaškem.

Proti privatnemu kapitalizmu, proti državnemu kapitalizmu komunizma in nacionalnega socializma, proti fašizmu hočemo federativne korporacije delovnih poklicnih stanov kot nosilke gospodarskega življenja!

Kako ustvarjajo Sovjeti čuda v tehniki. Znano je, da je pri gradnji tzv. Belomonstroj, kanala med Belim morjem in Baltikom, zaposlenih 150.000 jetnikov, v veliki večini vernih kristjanov, ki so radi svoje vernosti priklenjeni na verige in prisilno delo. Podobno je pri vseh velikih gradnjah, zlasti pri strateških železnicah v Sibiriji, kjer potrebujejo Sovjeti ogromno delovnih sil. Boljševiki dobro vedo, da teh čeznaturnih naporov noben človek prostovoljno ne bi prenesel, zlasti pa ne delavci-komunisti, katerim so obljubljali raj na zemlji. Zato s krutim preganjanjem uslužujejo stotisoče kristjanov in jih vpregajo v najtežja in najnapornejša dela. Sovjeti so uvedli zopet stan sužnjev, ki jim služijo kot brezplačna in k pokornosti ustrahovana delovna moč. Podobno so gradili egiptovski faraoni svoje piramide. Kak nesmisel je torej govoriti pri Sovjetih o svobodi, enakosti in podobnih krilaticah, s katerimi farbajo nekateri tudi pri nas delovno ljudstvo. Takih zatiranj je zmožen samo brezsrčni židovski kapital, ki je prišel v sedanji Rusiji do popolne oblasti.

SPORT

Bliža se konec letošnje smučarske sezone. Ravno tik pred koncem so se vršile še najvažnejše tekme tako mednarodne skakalne v Planici in državno prvenstvo v alpski in klasični kombinaciji na Rožci in Pokljuki. Tudi akademiki-smučarji so se poslovali od snega z dvojnimi tekmami. Največja akademika prireditev so bile medklubne slalom tekme v Planici, na katerih so menda prvič nastopili akademiki vseh jugoslovanskih univerz. Zato je zmaga, ki jo je dosegel na teh tekmah ljubljanski ASK zelo pomembna. Najvažnejše akademike tekme pa so bile za državno prvenstvo v alpski kombinaciji. Tudi tokrat so se člani ASK dobro postavili, dosegli so drugo, četrto in peto mesto. Poročila o vseh teh prireditvah prinašamo v vrstnem redu, kakor so se vršile.

Končno vendarle 100 metrov! Kljub vsem oviram in nevšečnostim in celo brez Norvežanov je bil v Planici postavljen nov svetovni rekord v smučskih skokih. Postavil ga je Avstrijec Bradl sebi, svoji domovini in slovenski Planici v ponos. Vse evropsko časopisje je pisalo o naši Planici, kjer so — brez Norvežanov — skakali preko 100 metrov. Vprav dejstvo, da Norvežani niso nastopili in da je bila kljub temu prekoračena 100 meterska mera, je dokaz o odlični kakovosti naše skakalnice. Zato je popolnoma upravičeno, da si je inozemstvo stavilo vprašanje — ne, kdo je skočil! — ampak — kje je skočil! Ponosni smo, da je največja skakalnica na svetu, kjer je bil dosežen dosedaj najdaljši skok — delo slovenskega inženirja in slovenskih rok. Vprašanja, zakaj Norvežani niso nastopili in kdo je temu kriv, ne bomo razglabljali. Če so najnovejša poročila o prepovedi planiške skakalnice po mednarodni smučarski zvezi resnična, potem je odgovor na to vprašanje lahek: po domače povedano — nevoščljivci nam so!

Akademike medklubne tekme v slalomu so se vršile v ponedeljek 16. marca v Planici ob

Na braniku demokracije

Problem demokracije je od sile moderen in aktualen. Mnogo so že razpravljali in pisali o njem, odločali se za demokracijo in proti njej in vsakdanje življenje v tej kaotični dobi znova in znova stavlja v raznih konkretnih oblikah na dnevni red problem demokracije. Totalitarni režimi so proglasili demokracijo za nesposobno, da bi vodila državo danes, ko je potreba močne roke in hitrega odločanja. Vse se koncentrira okoli ene osebe, ki o vsem odloča in edino zveličavna državna stranka poskrbi s pomočjo tajne policije, da se volja Führerja, duceja ali voždža brez ugovora in debate spolni. Pa tudi najbolj liberalne države, ki hočejo demokracijo ščititi in jo za vsako ceno ohraniti, si ne morejo kaj, da ne bi izdajale zlasti na polju gospodarske politike večkrat enako diktatorskih ukrepov. Pooblastila za izredne naredbe in celo zakone poznamo že v vseh državah od USA pa do nas.

Demokracija nezmožna življenja?

Demokracija, kakršna je po razvoju v 19. stol. postala danes, je v mnogih ozirih res nezmožna, da bi še nadalje brez vsake korekture vodila družabno življenje. Ne samo da je gospodarska stiska tako huda, da ne dopušča debatiranja in dolgotrajnega razpravljanja, tudi n. pr. vsakdanje društveno življenje dokazuje, da te forme demokracije iz čitalniške dobe niso več plodnega življenja zmožne. Tok življenja jih prehiteva in seje post festum ne najdejo druge snovi, kot da kritizirajo delo onih, ki vedo tudi brez seje, kaj morajo storiti. S tem pa še ni rečeno, da je demokracija postala zgodovinska oblika, ki jo bomo shranili v muzej. Nova gibanja, ki jih kljub vsej raznolčnosti idej in ciljev družijo ena poteza, namreč poudarjanje kolektiva, bodisi rdečega, rjavega ali črnega, so vsa antidemokratska. Njih malik je kolektiv, ki misli in dela z možgani vsakokratnega voditelja. Lastna misel je kazniva, oddvojeno mnenje se kaznuje v koncentracijskem taborišču. To pa je nasilje nad človekom in naravo, ki se bo enkrat maščevalo.

Vrednote prave demokracije

Danes se moramo katoličani zavedati, da že s svojim obstojem in delovanjem branimo človeka, osebno duhovno bitje, in s tem demokracijo, ki predpostavlja osebno dozorelo svobodno ljudi. Samo formalna demokracija, ki ima vse demokratične institucije, ki pa ne pozna osebnosti z zavestjo odgovornosti, ampak le maso volilnih backov, je karikatura demokracije in prav ona je kriva, da je toliko tožiteljev postavilo demokracijo samo na zatožno klop. Brez dvoma ima demokracija svoje vrednote, saj temelji prav na priznavanju enakosti ljudi kot ljudi in pa čimvečje množine svobode ter

omogoča v principu vsem vpliv na urejevanje splošnih družabnih zadev. Zahteva po svobodi in po vplivu na vodstvo ter upravo skupnih zadev pa predpostavlja izoblikovane osebnosti. Dokler so ljudje neopredeljena masa, ki ne misli, ampak se predaja čustvom in vodstvu tistih, ki jo znajo uporabiti za svoje namene, ji ne moremo dati v roke vodstva države, ker bo nujno zavladata ali diktatura ali anarhija. Prava demokracija more obstojati le, če se lahko opre na čimbolj dozorele ljudi, to je na osebe, ki bodo znale svobodo ceniti, pa je ne bodo zlorabile za družbi nevarne akcije in ki bodo znale vplivati na vodstvo države z zavestjo osebne moralne odgovornosti do Boga in do družbe. Demokracija zahteva torej skrbno in npravo vzgojo. Zahteva po čimbolj dozorelih posameznikih pa spada k bistvu krščanstva, enako kot zahteva svobode in enakosti ljudi kot ljudi. Zato jih moramo, če smo katoličani, braniti povsod in vsekdar ter proti vsakemu.

Na braniku

Res je morda včasih boj za ta načela nekoliko odiozen, nekaterim nedemokratičen, toda zavedati se moramo: komunist je demokratičen tako dolgo, dokler ne pride do oblasti. Taka so sploh vsa kolektivna gibanja, tudi nacionalistična, ki so obstoječe demokratične razmere izkoristila in zakonito postala edino odločujoči činitelj v državi. Sedaj lahko zlasti zaradi splošno uveljavljenih načel pozitivnega prava, ki pravijo, da je obvezno vsako pravno določilo, ki ga izda kaka zakonodajna oblast ne glede na to ali je vsebina pozitivnega prava v skladu z zahtevami naravnega prava ali ne, izdajajo zakone in uredbe, ki se upirajo mišljenju in čustvovanju večine državljanov in ki mnogo krat nesramno gazijo osnovne človeške pravice. Ko pridejo do oblasti, je ne štedijo. Nevidne roke izbirajo žrtve; streli, ogenj, demolanje kulturnih spomenikov in onemogočanje življenja vsem drugomislečim so sadovi teh gibanj. Policija seveda pride, a šele takrat, ko je nevidna roka že opravila svoje. Formalno razžene demonstrante in morda še dovoli gasilec, da zlijejo nekoliko vode na pogorišče (ob izbruhu požara so jim seveda zabranili dohod!), vse to pa le radi videza, da ima diplomatski zastopnik v Ženevi lažje stališče. Tako se že godi in se še bo godilo.

Pri nas pa je zamera in ogorčenje, če se proti klofuti, ki je bila dodeljena katolicizmu in demokraciji, braniš, zato da postojanke katolicizma in demokracije ter svobode ohraniš. Pravijo, da je zgodovina učiteljica. Dogodki zadnjih dni pa so nam pokazali, da se še najdejo ljudje, ki se hočejo proti pestem in orožju (Ljutomer) boriti z govorji in s sejami.

Ideologija ljudskega teatra

Nov igralec v novi igri

Poročali smo že, da se je med akademiki osnovala igralska družina in v zadnji številki smo pisali o prvem njenem poskusu, o vprizoritvi »Slovenskega pasijona«. Odkar je prof. Kuret začel z novim teatrom pri nas, je preteklo že nekaj let. Pozno smo se predramili, mnogi naši odri pa še danes navijajo staro lajno. Potrebno se nam zdi opozoriti na novo smer ljudskega igranja (natančneje se boste poučili, če preberate revijo »Ljudski oder«), ker do zdaj morda še niste začutili potrebe po njem, ali pa niste imeli prilike, da bi ga spoznali.

Toliko domov je po naši zemlji in 75% vseh predstav se prireja pod katoliško firmo. Toda mi se nismo in se še danes prav ne zavedamo sile, ki jo imamo v teatru. Imamo je v rokah, pa je prav tako, kot bi je ne imeli. Saj se večkrat predstave

naših odrov niso ločile prav nič ali le malo od brezbarvnih. Pa se potem čudimo, če ni uspehov!

Splošno vidijo v igralcu nekaj manj vrednega. Pa saj diletantski igralec ne more biti posebno ponosen na svoje delo. Posnema poklicnega igralca in čim večji dar posnemanja ima, tem večji uspeh žanje. V igranju vidi priliko, da pokaže svoje sposobnosti in — kratkočasno je na odru in za odrom. Odtod toliko nevoščljivosti, tekmovanja, otepavanja nesimpatičnih vlog in podobnega na naših odrih.

Marks je iz teatra ustvaril najmočnejše propagandno sredstvo. Enako delajo Marksovi oboževalci. In mi? Kje je naš katoliški teater? In vendar je prazvor in bistvo teatra v religiji (verovanju v Boga), v verski mitologiji in v ljudskem občestvu. Renesanci in naturalistični človek pa sta izločila

iz človeškega duševnega življenja mistično pojmovanje in verovanje v Boga in s tem, seveda, tudi iz teatra. Živel in razvijal se je teater brez ljudstva, brez občestva, ki je bilo nekoč glavno. Živel je samo kultiviran teater, v zaprtem prostoru (različna kraljeva gledališča...). Mi pa smo posnemali ta teater in igrali vse vprek.

Skrajni čas je, da katoliška akcija zavzame naše odre. Ne za ceno umetnosti, ampak z umetnostjo moramo širiti kraljestvo božje na zemlji.

Novi teater, ki bo hkrati v svojem jedru ljudski, more zrasti samo iz žive religioznosti, iz katoliškega verovanja in iz krščanskega občestva. Marsikomu se bo zdelo vse to pretirano, nerealno. Tudi mi smo z neodločnostjo začeli. Toda v svojem delu smo začutili notranje zadovoljstvo, nujnost svojega igranja. (Vsega tega prej nismo poznali.) Spoznali smo, da je igranje resna stvar, da je služba Bogu in služba občestvu. Nam ni več igranje razkazovanje svoje osebe, ampak najvišja odpoved samemu sebi.

Posameznik izgine, vsakdo dela za vse, za prospeh občestva. Nočemo biti več diletantje, ki opičje posnemajo, kar poklicni igralci znajo, ampak ustvarjamo in igramo iz sebe, iz tistega, kar je najgloblje in najbolj resnično v nas — iz svojega katoliškega prepričanja. Zato mora biti naša vernost živa v nas, sicer bomo tudi mi le lagali in služba Bogu bo v nas le grda komedija.

Fantje in dekleta! Začnite nov, katoliški teater! Ne samo pri dijaških prireditvah, kjer sodelujete, ampak vsakdo v svoji vasi, saj se boste v počitnicah razkropili na vse strani. Ves diletantizem mora iz naših odrov! Fantje, zavijajte rokave! Kjer še niste začeli, gledate na stvar skeptično. Tudi mi smo gledali, dokler nismo začeli, imeli smo tisoč predsodkov. Zdaj so naši pojmi vedno bolj jasni, naše navdušenje raste.

Bodimo vsi pionirji in stražarji katoliškega teatra pri nas!

„Človek se je razvil iz živali“

So naravoslovci že dokazali, da se je človek po telesu razvil iz živali?

Naravoslovci pravijo: človek kot človek ni več in se je moral nekdanj pojaviti na izvestni stopnji razvoja organizmov. Drugega postanka živih bitij pa iz izkustva ne poznamo kot po rodnji iz drugega živega bitja. Stvarilnega akta, s katerim bi bil Bog posegel vmes, empirično nismo doživeli, torej znanstveno naravoslovci ne morejo računati ž njim.

Za tako descendenco človeka iz živali govorijo razna naravoslovna dejstva: morfološka, organska podobnost med človekom in živaljo je tako razvita, da se da najlažje razlagati s potelesnim razvojem človeka iz opice po načelu: omne vivum er vivo sibi simili.

Ta morfološka podobnost se ne kaže samo v raznih znakih sedanjega človeškega organizma, ampak še bolj izrazito v raznih tipih prazgodovinskega človeka. Po descendenci teoriji bi se bila bržkone v terciarni dobi ločila iz živalskih vrst posebna vrsta primatov, ki bi bila vzporedna recimo s šimpanzom in bi se po neki notranji mutaciji razvila tudi telesno v človeka. Ta notranja mutacija bi bila v tem, da je stopila mesto živalske duše človeška duša in to po vnanjem posegu in ta človeška duša bi bila kot substancialna forma dala prejšnji živali tipični človeški telesni lik. Primati imenujejo naravoslovci one živali, ki so polagoma zaradi višjih sposobnosti dobile nadvlado nad okoljem: v našem slučaju bi bili primati one živali (višje opice), iz katerih se razvijeta kot iz skupnega dela človeška in posebna opičja vrsta.

Razvoj človeške duše iz živalske smo že zadnjič odklonili.

Ali res prazgodovina dokazuje tak potelesen razvoj človeka?

Prazgodovinska veda bi morala ugotoviti sledeče točke: Čim starejše so človeške plasti (geološka vrsta), v katerih se najdejo človeški ostanki, tem bolj so ti ostanki morfološko podobni višje organiziranim živalim (= antropološka vrsta) in tem primitivnejša je tudi tehniška kultura tega človeka (kulturna vrsta).

Najidealnejše za znanstven dokaz za descendenco bi bilo, če bi se na enem in istem mestu ugotovilo, da poteka geološka, antropološka in kulturna vrsta vzporedno, to je: da bi na istem mestu sledili ostanki popolnejšega človeka onim primitivnega, kakor sledijo mlajše plasti zemlje starejšim in da bi tudi v sledečih si plasteh orodja postala bolj in bolj popolna. Najdbe so pa dejansko razmetane po vseh delih sveta in je res nemogoče ugotoviti isto starost plasti recimo na Kitajskem in Evropi. Nadalje je dejstvo, da se najdejo v očitno starejših plasteh zemlje popolnejši človeški tipi in obratno, ali pa da se najdejo manj popolna orodja v mlajših plasteh zemlje.

Iz predzgodovinskih podatkov se doslej ne da dokazati niti, da je živel kdaj kako res prehodna vrsta med živaljo in človekom, niti, da je živel kak skupen predhodnik človeka in opice, niti, da je najstarejši človeški tip najbolj opičji, niti, da je imel najnižjo kulturo. O dejstvih prihodnjic.

Še o sindikatih

V zadnji številki Straže je bilo pojasnjeno, da poklicno-stanovski (korporacijski) red, kakor si ga zamišlja papež Pij XI. v svoji okrožnici »Quadragesimo anno«, ne izključuje sindikatov (strokovnih organizacij) delavcev in ta misel je nedvomno v okrožnici jasno izražena. Delodajalci in delavci naj bodo sicer združeni v višjo organsko enoto (korporacijo) Qu. a 82—88, a kljub temu še eni in drugi kot posebni sindikati varujejo svoje posebne interese. Papež opisuje italijanski sistem sindikatov in korporacij, ki daje sindikatom nekakšen monopol zastopati pravice delavcev ali gospodarjev, še več: sindikati naj bodo državni organi in državne ustanove. Straža se sklicuje na ta korporacijski sistem, ki sestoji iz zastopnikov obojih sindikatov in papež sam ga hvali, v kolikor v njem mirno sodelujejo

»razni razredi...« in je »ustanovljena posebna oblast, ki vse ravna«. Toda popolno podržavljenje korporacij, nevarnost birokratizma in političnih tendenc tudi papeža nekoliko plaši. Zato bi slepo kopiranje italijanskega sistema ne bilo v smislu okrožnice. Tega tudi Straža nikakor ni hotela priporočiti; poudarjati je hotela to: sindikati nikakor ne bodo izključeni v korporacijski ureditvi družbe. Če bi tudi sindikati postali javnopravne organizacije z izključno pravico zastopati pravice svojih članov, s tem še niso d r ž a v n e ustanove: saj bodo funkcionarji lahko prišli do svojih mest po svobodni izvolitvi članov, ne pa po imenovanju od strani državnih oblasti. V nekem smislu najdemo analogije za to v mestnih občinskih zastopih.

vznožju Cipernika. Organizirala jih je Jugoslovanska akademika smučarska organizacija (JASO). Udeležili so se tega akademikega tekmovanja člani akademskih smučarskih društev ljubljanske, zagrebške in belgrajske univerze. Tekmovalo je 29 akademikov. Tako lepo število še na nobenih akademskih tekmah ni bilo zastopano. Največ tekmovalcev je dala ljubljanska univerza, katero so zastopali člani prireditelja in Akademikega sportnega kluba. Tudi Akademika smučarska organizacija zagrebške univerze je bila častno zastopana, belgrajsko univerzo pa sta reprezentirala belgrajski prvak Smodlaka in Svarc. Ker sta bila zaradi treninga za bližnje državno prvenstvo v alpski kombinaciji zadržana naša odlična prvaka Heim in Novak, sta tokrat rešila čast slovenske univerze člana Akademikega sportnega kluba Zvan in Dolenc, ki sta zasedla prvo in drugo mesto pred Slovincem Kaučičem, ki pa je zastopal Zagrebško univerzo. — Proga za slalom je bila dolga okoli 400 m in je imela okoli 100 m višinske razlike. Prvi del proge je bil zaradi ledenega terena nekoliko težavnejši, zato pa je bil drugi del mnogo lažji. Proga je bila v vsem svojem poteku odprta in pregledna, in tako so bili gledalci, ki se jih je nabralo veliko, zadovoljni. Rezultati so:

1. Zvan, ASK - Ljubljana 2:09,6
2. Dolenc, ASK - Ljublj. 2:14,2
3. Kaučič, ASO - Zagreb 2:15,1
4. Šubic, JASO - Ljublj. 2:15,2
5. Brinček, ASK - Ljublj. 2:30,4
6. Mastnak, ASO - Zagr. 2:33,0
7. Močnik, JASO - Ljublj. 2:36,5
8. Jamnik, JASO - Ljublj. 2:36,8
9. Pogačnik, ASK - Lj. 2:43,4

Najboljši čas dneva je tudi postavil Zvan, ki je drugičkrat prevozil progo v odličnem času 1:02,2. Časten uspeh, ki ga je dosegel Akademski sportni klub na teh tekmah, kaže na velik napredek, ki ga beležijo njegovi tekmovalci.

Smučarsko državno prvenstvo, ki bi se moralo vršiti že januarja deloma v Mariboru, deloma v Mrkopolju na Hrvaškem je bilo zaradi nepovoljnih snežnih razmer preloženo na Gorenjsko in se je vršilo dne 22. in 23. marca v teku, skokih in klasični kombinaciji na Pokljuki, v alpski kombinaciji na Rožci. Največje zanimanje je vladalo za tekmovanje na Rožci, ker so vprav v smuku in slalomu dosegli naši tekmovalci letos najlepše uspehe.

V smuku je zmagal Skalaš Heim v času 3:30, sledil mu je klubski tovariš Novak. Presenečenje pa pomeni tretje mesto, ki ga je dosegel Mariborčan Cizelj. S svojim uspehom je razklenil zgornjo vrsto Jeseničanov, kar nihče niti najmanj ni pričakoval. Kot četrti se je plasiral mladi Jeseničan Klein, ki se bo drugo leto prav gotovo postavil v vrsto naših najboljših alpincev.

Tudi v slalomu je zmagal Heim v času 2:05,6 ter s tem postal prvak v alpski kombinaciji. Heim se je lepo rehabilitiral za neuspeh oz. smolo, ki jo je imel na olimpiadi. Mladi Klein je s časom 2:10,2 zasedel drugo mesto pred Novakom in Volčiničem. Kakor v smuku Cizelj, tako je presenetil v slalomu član Gorenjca Volčini, ki je pustil za seboj svojega klubskega tovariša olimpijca Znidarja, ki se ga letos z izjemo v Chamonixu trdovratno drži

smola. Elegantno je vozil skozi najtežavnejša vrata, napravil pa je to napako, da je preveč spustil brzino, ki je na koncu ni mogel obvladati, in zgrešil. Zaradi tega je zasedel v slalomu šele šesto mesto, v alpski kombinaciji pa peto. — Končni rezultati v alpski kombinaciji so: 1. Heim, Skala-Jesenice 100 točk; 2. Klein, Skala-Jesenice 96,42; 3. Novak Jože, Skala-Jesenice 92,57; 4. Jakopič, Dovje-Mojstrana 86,11; 5. Znidar, Gorenjec 85,65. — Praček, brez dvoma naš najboljši, zaradi poškodbe, ki jo je dobil dan pred tekmami na treningu, ni mogel nastopiti in je moral radi tega prepustiti ponosni naslov državnega prvaka — svojemu prijatelju Heimu.

Istočasno so se vršile na Pokljuki tekme za prvenstvo v klasični kombinaciji ter posebej v teku in skokih. Prvenstvo v klasični kombinaciji (tek in skoki) si je priboril, kakor je tudi bilo pričakovati, Dečman Tone s 455 točkami, sledita mu Baebler in Klančnik Gregor. Državni prvak v teku pa je postal olimpijec Klančnik Lojze, ki je prevozil 15 km dolgo progo v sijajnem času 58:37. V solo skokih je zmagal Ilirijan Pribošek, drugo mesto je zasedel Dečman, dočim je bil rekorder Novšak šele tretji. Kot akademski list z veseljem ugotavljamo, da sta državna prvaka i v alpski i v klasični kombinaciji oba akademika.

Državno akademsko prvenstvo v alpski kombinaciji se je vršilo 25. in 26. marca na Zelenici. Udeležili so se ga le ljubljanski akademiki člani Jugoslovanske akademske smučarske organizacije in Akademškega športnega kluba. Zagrebčanov in Belgrajčanov ni bilo. Škoda, da sta od Ljubljancev manjkala odlična tekmovalca Heim in Novak, ker bi bile sicer tekme mnogo bolj zanimive. Prvi dan so se vršile tekme v smuku. Proga s startom na plazu pod Begunjsko in s ciljem na dnu zeleniškega plazu je bila dolga nekaj nad poldrugi kilometer ter je imela približno 300 m višinske razlike. Proga je bila zelo težavna in so jo brez padca prevozili od 15 tekmovalcev le Šorli, Dolenc in Omerza. Rezultati tekmovanja v smuku so naslednji:

1. Dečman (JASO)	1:24,8
2. Omerza (JASO)	1:26,7
3. Šorli (ASK)	1:27,7
4. Pernuš (JASO)	2:04,4
5. Žvan (ASK)	2:04,7
6. Dolenc (ASK)	2:05,7

Drugi dan so se vršile tekme v slalomu. Ker je progo strasil naš olimpijec Znidar, je bila precej težavna in so radi tega številni tekmovalci dobili pribitke, nekateri so bili celo diskvalificirani. Rezultati v slalomu so naslednji:

1. Dečman (JASO)	1:52,9
2. Šorli (ASK)	2:01,5
3. Kersnik (JASO)	2:06,5
4. Dolenc (ASK)	2:07,1
5. Omerza (JASO)	
6. Žvan (ASK)	

Na podlagi rezultatov v slalomu in smuku je končni rezultat v alpski kombinaciji naslednji:

1. Dečman, JASO
2. Šorli, ASK
3. Omerza, JASO
4. Dolenc, ASK
5. Žvan, ASK

Akademski športni klub se je z lepim uspehom na teh važnih tekmah ponovno uspešno afirmiral.

Žena, spoznaj svoje poslanstvo!

(Pišejo akademičarke)

Človeška družba je daleč od Boga. Mora priti nazaj k njemu, mora se zopet pokristjaniti. Predvsem se mora zopet pokristjaniti družina, celica vsega življenja. In tista, ki je poklicana, da izvrši ta apostolat, ki ji je dano to zares božje poslanstvo, je žena. Ali se zavedajo naše žene in matere, da bi vršile svoje poslanstvo? Ali se je zavedajo naša dekleta, tudi ona na akademski poti, da bi se zanje pripravila? Svobodna so, ali hočejo sprejeti sveto službo svečnice v družini, one, ki mora samo sebe žrtvovati in čuvati sveti plamen vere in ljubezni na domačem ognjišču, ali hočejo sprejeti prednost in odliko, ki je v tem, da služijo, trpe in upajo v ljubezni — ali pa jo odklanjajo. Če jo sprejmejo, postanejo deležne veličine božje Matere, ki je rekla: »Ecce, ancilla Domini...«

Dekla Gospodova, zato — zaradi Njega — služabnica vseh tistih, ki jih ji Gospod izroča.

Mnogo se moderna žena bori za svojo enakopravnost z moškim. Za tisto, ki v resnici ljubi, prirejenost ali podrejenost ni več problem. Le krščanstvu odtujeni liberalni svet in nazor je mogel prineesti ženi tako hudo krizo in dvigniti v njo tako močan odpor proti temu, da bi bila »ancilla« — ker ne pozna besede »ancilla Domini«.

Zdi se, da je žena po svoji naravi poklicana v to, da pozablja sebe, da dela za druge, da žrtvuje, recimo kar naravnost — da trpi. Njena narava se sicer tudi upira trpljenju, ker je pač človeška, pa vendar najde žena popolno zadovoljstvo le v samopozabi, v žrtvovanju. Žena vse prenese, vse pretrpi, vedno odpušča — ker ljubi, in v tem ljubečem trpljenju je srečna. Če pa se odtegne temu svojemu poslanstvu, se je izneverila svoji nalogi, pa tudi zapravila svojo plemenito ženskost. Edino v trplje-

nju, zlasti v posvečenem trpljenju materinstva se mora žena razviti do polnosti svoje vrednosti. In če se je Bogu na ljubo odrekla telesnemu materinstvu, se je odrekla le zaradi tega, da se kot duhovna mati žrtvuje in použiva v službi mnogih neukih, bednih in trpečih.

Res čudovita je ta mistika trpljenja. Biti mati se pravi trpeti. A uprav mati prva zasluti, v kako tesni zvezi je trpljenje s srečo in da je prav trpljenje kupna cena za blaženost že tu na zemlji.

Do popolnega priznanja trpljenja pa človek nikoli ne pride po svoji naravi, ki se trpljenja boji. Pomagati mora božja milost. Tudi tu nam je Marija vzor. Ona, ki je kot žalostna Mati pod križem pretrpela najtrpkejšo bolečino, je zvišala naravno moč trpljenja v nadnaravno milost trpljenja. In krščanska družina mora od te milosti živeti.

Nad trpljenjem pa zmaga zaupanje in ljubezen. Krščanska družina je družina odrešenih. Kakor luna sije v sončni svetlobi, tako mora svetloba odrešenja odsevati z žene in matere. V srcu mora nositi veliko, svetlo zaupanje Marijino, ki nikdar ne kloni malenkostnim težavam.

Če je žena kot žena in mati krščanska in ne poganska, če zna služiti in trpeti, upati in ljubiti, potem bo tudi mož kot mož in oče krščanski, otroci krščanski in v družini bo spet vpostavljeno gospodstvo Kristusa Kralja: cilj bo dosežen.

Živimo v marijanski dobi. V zvezi z njo pripravljamo pot drugemu prihodu Kristusovemu v družino in v človeško družbo. Iz vrst marijansko mislečih deklet bodo izšle žene in matere, ki bodo pripravljene z ljubečim srcem služiti, trpeti in upati — in doseženo bo pokristjanjenje družine — per Mariam!

Poklicno-stanovski družabni red v srednjem veku

Vpliv krščanstva na obraz srednjega veka.

Krščanska misel je v srednjem veku čudovito združila krščansko Evropo v enoto. Stevilne pokrajinske in mestne meje ter razčlenjenost je niso ovirale, da ne bi družila kristjanov v mišljenju in delovanju. Krščanska misel je dajala vsemu življenju osnovno barvo in močno je vplivala na vsa kulturna področja.

Krščanstvo je prineslo povsem nove ideje enakosti in svobode ljudi in jih tudi privedlo do zmage. Suženj je postal gospodarju brat v Kristusu, enakovreden v božjih očeh kot največji imenitnik. Kot npravna oseba je postal duhovno samostojen in svoboden, za svoja dejanja odgovoren Bogu. Težko si danes zamišljamo, kakšna duhovna revolucija je bila, da je krščanska misel prodrila. Saj se niti vrhovi predkrščanske filozofije niso mogli otresti misli, da je suženjstvo popolnoma naravna ustanova. Čudno pa se nam zdi, da krščanstvo ni že od vsega začetka proglašalo svobode in enakosti tudi na socialnem polju. Danes, ko sadove načel enakosti in svobode že uživamo, se prav težko vživimo v dobo, ko si je krščanstvo utiralo pot med pripadnike novih narodov, ki so napolnili Evropo. Te nove narode je bilo treba dobresedno spreobrniti, vzgojiti jih k povsem novemu gledanju na svet in življenje. Najprej jim je bilo treba dati idejo duhovne enakosti in svobode, da so se osebnosti lahko začele razvijati in rasti. Zavedati se namreč moramo, da je vsak po možnosti čimbolj svoboden družabni red, ki temelji na enakosti ljudi, možen šele takrat, ko

so nositelji takega reda z možni in voljni, da ga udeležijo v življenju. In prav to je omogočila Cerkev z naukom in vzgojo celega veka. Preoblikovala je maso v osebnosti, ki so postale zmožne plodnega življenja tudi v večji zunanji svobodi in družabni nevezanosti. Dokler pa teh osebnosti ni bilo, dokler narodi v celoti, predvsem pa vodilni sloji niso dozoreli (posamezniki so se seveda skozi ves srednji vek dvigali do visoke stopnje osebne dozorelosti), je bila misel na svobodnejši družabni red nerealna, ker je bila fizično neizvedljiva. Dokler ni bila izoblikovana dozorela osebnost tudi v širših plasteh, tudi ni prodrila v širše sloje zavesti, da morajo pri ureditvi sveta in razmer sami sodelovati, tako dolgo ni bilo niti določno izražene težnje po novem družabnem redu. Ko pa je človeštvo osebno že bolj dozorelo in je sprejelo zlasti zavest moralne odgovornosti od krščanstva, je bilo mogoče misliti na spremembo gospodarskih in družabnih razmer.

Tako vidimo, da krščanstvo ob začetku ni nastopilo neposredno proti gospodarskemu in družabnemu redu, ampak je omejilo svoje delovanje v njem najprej tako, da je glavne trdote in težave odpravilo ali olajšalo, potem pa tako, da je predvsem z moralno vzgojo dvigalo posameznike postopoma do vedno večje duhovne zrelosti in samostojnosti in s tem dalo trdno podlago novemu gospodarskemu in družabnemu redu, ki bi se na te osnove lahko naslonil.

Hočemo krščansko ljudsko državo!